

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย
(ฉบับปรับปรุง)
พุทธศักราช ๒๕๖๓

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐
(สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี)

กองการศึกษา
เทศบาลตำบลพรานกระต่าย
อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร

คำนำ

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๖๓ จัดทำขึ้นเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย ซึ่งจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ (สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี) โดยปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็ก และสภาพท้องถิ่น เพื่อที่กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัยและสำนึกความเป็นไทย มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศไทย ในอนาคต อย่างมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย สังกัดเทศบาลตำบลพรานกระต่าย ขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน รวมทั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๖๓ ให้มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้จัดการศึกษาระดับปฐมวัย (สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

หน้า

คำนำ.....	
สารบัญ.....	
ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย.....	๑
วิสัยทัศน์.....	๑
หลักการ.....	๑
ปรัชญาการศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย.....	๒
จุดหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์.....	๓
สาระการเรียนรู้.....	๔
ประสบการณ์สำคัญ.....	๔
สาระที่ควรเรียนรู้.....	๖
กำหนดเวลาเรียน.....	๗
ตารางกำหนดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย.....	
วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้.....	๑๘
วิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปี.....	๒๐
โครงสร้างการจัดประสบการณ์.....	๒๓
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย.....	๓๓
ตารางกิจกรรมประจำวัน.....	๓๔
การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้.....	๔๐
การจัดสภาพแวดล้อม.....	๔๐
สื่อ.....	๔๐
แหล่งการเรียนรู้.....	๔๒
การส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้.....	๔๓
การประเมินพัฒนาการ.....	๔๕
การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา.....	๔๗
การเชื่อมต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย.....	๔๘
บรรณานุกรม.....	๔๙
ภาคผนวก.....	๕๐

ประกาศคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย
เรื่อง การให้ความเห็นชอบให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๖๓
ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย-พุทธศักราช ๒๕๖๐

ตามที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๑ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อใช้แทนหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๕๖ เพื่อพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี ให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้และสร้างรากฐานชีวิต ให้พัฒนาเด็กปฐมวัยไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในความเป็นชาติ และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๓ เป็นต้นไป ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น

คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย ได้ร่วมกันพิจารณาและตรวจสอบความสอดคล้อง ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยดังกล่าว จึงให้ความเห็นชอบให้นำหลักสูตรฉบับนี้ไปใช้ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๓ เป็นต้นไป

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๘ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายณณ สุภาพ)

ประธานคณะกรรมการบริหาร
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย

(นายชยาคม ชาร์วัน)

ผู้อำนวยการสถานศึกษา รักษาการแทน
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย

ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง ๖ ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัย ของเด็กแต่ละคน ให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพโดยกำหนดหลักการ ดังนี้

- ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
- ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
- ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมายและมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ
- จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข
- สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย จัดการศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยอายุ ๒ - ๓ ปี ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั้ง ๔ ด้านอย่างเป็นองค์รวม มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะการเรียนรู้ ศตวรรษที่ ๒๑ และทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจ ของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ

วิสัยทัศน์การศึกษาระดับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย

ภายในปีการศึกษา ๒๕๖๕ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย มุ่งมั่นจัดการศึกษา พัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ผ่านการเล่น ลงมือปฏิบัติอย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย ฝึกให้เด็กมีระเบียบ วินัย มี ทักษะชีวิต และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อ แม่ ครอบครัว และชุมชน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

พันธกิจ

๑. จัดประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั้ง ๔ ด้าน เต็มตามศักยภาพ
๒. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่น และลงมือปฏิบัติเหมาะสมตามวัย
๓. จัดกิจกรรมส่งเสริมความมีระเบียบ วินัย และทักษะชีวิต โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้้อย่างเหมาะสมกับวัย และบริบทของสถานศึกษา
๔. จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ ๒๑
๕. พัฒนาครูและบุคลากรให้สามารถน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัด ประสบการณ์ปฐมวัยอย่างเหมาะสมกับวัยและบริบทของสถานศึกษา
๖. นำสื่อเทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้พัฒนาเด็กปฐมวัย
๗. ให้สถานศึกษา พ่อ แม่ และชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนา

เป้าหมาย

๑. เด็กปฐมวัยทุกคนมีพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน เหมาะสมตามวัย
๒. เด็กปฐมวัยทุกคนเรียนรู้ผ่านการเล่นและลงมือปฏิบัติเหมาะสมตามวัย
๓. เด็กมีระเบียบวินัย และทักษะชีวิต ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๔. เด็กปฐมวัยทุกคนมีทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ ๒๑
๕. ครูทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่น และลงมือปฏิบัติที่หลากหลาย
๖. ครูนำสื่อเทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้พัฒนาเด็กปฐมวัย
๗. ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จุดหมาย

การพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนี้

- ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขภาพดี
- สุขภาพจิตดีและมีความสุข
- มีทักษะชีวิตและสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- มีทักษะการใช้ภาษาสื่อสาร และสนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

๑. พัฒนาการด้านร่างกาย

- ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี
- ใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน

๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

- มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย

๓. พัฒนาการด้านสังคม

- รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา

- สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย
- สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

อัตลักษณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

“ร่าเริง แจ่มใส”

เอกลักษณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

“ศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ เคียงคู่ชุมชน”

สาระการเรียนรู้

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี สำหรับเด็กอายุ ๒ – ๓ ปี ยึดหลักการมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณลักษณะตามวัยของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นหลักในการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี โดยสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ ๑. ประสบการณ์สำคัญ และ ๒. สาระที่ควรเรียนรู้ ดังนี้

๑. ประสบการณ์สำคัญสำหรับเด็กช่วงอายุ ๒ – ๓ ปี

ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยเฉพาะระยะแรกเริ่มชีวิต และช่วงระยะปฐมวัยมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นรากฐานของพัฒนาการก้าวต่อไปของชีวิตเด็กแต่ละคน ตลอดจนเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสามารถ แรงจูงใจ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองของเด็กที่จะส่งผลต่อเนื่องจากช่วงวัยเด็กไปสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ ประสบการณ์สำคัญ จะเกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมทุกด้านที่กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ รอบตัวในวิถีชีวิตของเด็กและในสังคมภายนอก อันจะส่งผลเป็นทักษะพื้นฐาน ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาต่อเนื่องไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

ประสบการณ์สำคัญที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ของเด็กนั้น พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูจำเป็นต้องสนับสนุนให้เด็กมีประสบการณ์ตรงด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย การสร้างความรักความผูกพันกับคนใกล้ชิด การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และสิ่งต่างๆ รอบตัว และการรู้จักใช้ภาษาสื่อความหมาย ดังนั้น การฝึกทักษะต่างๆ ต้องให้เด็กมีประสบการณ์สำคัญ ผ่านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และการเล่น ให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบ ลองผิดลองถูก สำรวจ ทดลอง และลงมือกระทำจริง การปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของ บุคคล และธรรมชาติรอบตัวเด็กตามบริบทของสภาพแวดล้อม จำเป็นต้องมีการจัดประสบการณ์สำคัญแบบองค์รวมที่ยึดเด็ก เป็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็ก ได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาท ในการทำกิจวัตรประจำวันหรือทำกิจกรรมต่างๆ การนอนหลับพักผ่อน การดูแลสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของตนเอง

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามจังหวะดนตรี การเล่นออกกำลังกลางแจ้งอย่างอิสระ การเคลื่อนไหวและการทรงตัว การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและระบบประสาท การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส การวาด การเขียนขีดเขียน การปั้น การฉีก การตัดปะ การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย ของใช้ส่วนตัว และการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

๒) **ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ** เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัย มีความสุข ร่าเริง แจ่มใส ได้พัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง จากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้เด็กรู้สึกเป็นที่รัก อบอุ่น มั่นคง เกิดความรู้สึกปลอดภัยไว้วางใจ ซึ่งส่งผลให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย การรับรู้อารมณ์หรือความรู้สึกของตนเอง การแสดงอารมณ์ที่เป็นสุข การควบคุมอารมณ์และการแสดงออก การเล่นอิสระ การเล่นบทบาทสมมติ การชื่นชมธรรมชาติ การเพาะปลูกอย่างง่าย การเลี้ยงสัตว์ การฟังนิทาน การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ ตามความสนใจ เป็นต้น

๓) **ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม** เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวในชีวิตประจำวัน ได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ และปรับตัวอยู่ในสังคม เด็กควรมีโอกาสได้เล่น และทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ เด็กวัยเดียวกันหรือต่างวัย เพศเดียวกัน หรือต่างเพศอย่างสม่ำเสมอ

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันตามวัย การเล่นอย่างอิสระ การเล่นรวมกลุ่มกับผู้อื่น การแบ่งปันหรือการให้ การอดทนรอคอยตามวัย การใช้ภาษาบอกความต้องการ การออกไปเล่นนอกบ้าน การไปสวนสาธารณะ การออกไปร่วมกิจกรรมในศาสนสถาน เป็นต้น

๔) **ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา** เป็นการสนับสนุนให้เด็ก ได้รับรู้ และเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวันผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า และการเคลื่อนไหว ได้พัฒนาการใช้ภาษา สื่อความหมายและความคิด รู้จักสังเกตคุณลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง ผิวสัมผัส จดจำ ชื่อเรียกสิ่งต่างๆ รอบตัว

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย การตอบคำถามจากการคิด การเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม การเรียงลำดับเหตุการณ์ การยืดหยุ่นความคิดตามวัย การจดจ่อใส่ใจ การสังเกตวัตถุหรือสิ่งของที่มีสีสันและรูปทรงที่แตกต่างกัน การฟังเสียงต่าง ๆ รอบตัว การฟังนิทานหรือเรื่องราวสั้น ๆ การพูดบอกความต้องการ เล่าเรื่องราว การสำรวจ และการทดลองอย่างง่าย ๆ การคิดวางแผนที่ไม่ซับซ้อน การคิดตัดสินใจหรือคิดแก้ปัญหาในเรื่องที่ง่าย ๆ ด้วยตนเอง การแสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เป็นต้น

๒. สารที่ควรเรียนรู้สำหรับเด็กช่วงอายุ ๒ – ๓ ปี

สารในส่วนนี้กำหนดเฉพาะหัวข้อไม่มีรายละเอียด ทั้งนี้ เพื่อประสงค์จะให้ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการความสนใจของเด็ก อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ผู้สอนสามารถนำสารที่ควรเรียนรู้มาบูรณาการจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้ง่ายต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้ มิได้ประสงค์ให้เด็กท่องจำเนื้อหา แต่ต้องการให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสารการเรียนรู้ต่างๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้สารที่ควรเรียนรู้อย่างใช้

๑) เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อและเพศของตนเอง การเรียกชื่อส่วนต่างๆ ของใบหน้าและร่างกาย การดูแลตนเองเบื้องต้นโดยมีผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือ การล้างมือ การขับถ่าย การรับประทานอาหาร การถอดและใส่เสื้อผ้า การรักษาความปลอดภัย และการนอนหลับพักผ่อน

๒) เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลภายในครอบครัวและบุคคลภายนอกครอบครัว การรู้จักชื่อเรียกหรือสรรพนามแทนตัวของญาติ หรือผู้เลี้ยงดู วิถีปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม การทักทายด้วยการไหว้ การเล่นกับพี่น้องในบ้าน การไปเที่ยวตลาด และสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน การเล่นที่สนามเด็กเล่น การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี

๓) ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการสำรวจสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติรอบตัว เช่น สัตว์ พืช ดอกไม้ ใบไม้ ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การเล่นน้ำ การเล่นทราย การเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ ที่ไม่เป็นอันตราย

๔) สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อของเล่นของใช้ที่อยู่รอบตัว การเชื่อมโยงลักษณะหรือคุณสมบัติอย่างง่าย ๆ ของสิ่งต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก เช่น สี รูปร่าง รูปทรง ขนาด ผิวสัมผัส นอกจากนี้สารที่ควรรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จำนวน ๔ สาร ที่ควรเรียนรู้แล้ว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย สังกัดเทศบาลตำบลพรานกระต่าย ได้กำหนดสารที่ควรเรียนรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับนโยบาย และจุดเน้นที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กำหนดเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต ศาสนา และขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และความเป็นไทย โดยมีสาระรายละเอียดสารที่ควรเรียนรู้เพิ่มเติม ดังนี้

๕) วันสำคัญ เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับวันสำคัญเกี่ยวกับวิถีชีวิต ศาสนาและขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และความเป็นไทย ทั้งของชาติและของชุมชนท้องถิ่น

กำหนดเวลาเรียน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย กองการศึกษา เทศบาลตำบลพรานกระต่าย จัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย (สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี) โดยไม่มีการปิดภาคเรียนตามนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น คือ

ภาคเรียนที่ ๑ เปิดเรียนตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ถึง ๓๑ ตุลาคม

ภาคเรียนที่ ๒ เปิดเรียนตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ถึง ๑๕ พฤษภาคม ของปีถัดไป

โครงสร้างเวลาเรียนระดับปฐมวัย

ระดับ เด็กปฐมวัย ๒ - ๓ ปี

ภาคเรียนที่	เวลาเรียน (วัน)	หมายเหตุ
๑	๑๑๕	
๒	๑๓๐	
รวม	๒๔๕	

ตารางกำหนดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
(สำหรับเด็กอายุต่ำกว่าอายุ ๓ ปี)

เวลา	กิจกรรม
๐๘.๓๐ น.	● ทักทายสนทนาประจำวัน ● ฟังนิทาน/ร้องเพลง/คำคล้องจอง/เล่นนิ้วมือ/เคลื่อนไหวประกอบจังหวะหรือดนตรี/เล่นบทบาทสมมุติ ● ดื่มนม/รับประทานอาหารเช้า ● เล่นสนาม/เล่นน้ำ/เล่นทราย/เครื่องเล่นสนาม/ชื่นชมธรรมชาติ/เล่นอิสระ ● เล่นกับศิลปะ ● เก็บของเล่นเข้าที่ ● ล้างมือ เตรียมตัวรับประทานอาหารเช้า
๑๑.๐๐ น.	● รับประทานอาหารกลางวัน ● ทำความสะอาดร่างกาย แปรงฟัน/อาบน้ำ ● เตรียมตัวพักผ่อน
๑๒.๐๐ น.	● นอนหลับพักผ่อน ฟังเพลงบรรเลงเบาๆ
๑๔.๐๐ น.	● ดื่มนม/รับประทานอาหารเช้า ● เล่นนิทาน/ร้องเพลง/สนทนา/เล่นอิสระ
๑๕.๐๐ น.	● เตรียมตัวกลับบ้าน

ตัวอย่างตารางกิจกรรมประจำวัน

ต่อไปนี้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ได้หรือนำนวัตกรรมต่างๆ มาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมและสถานศึกษา

เวลา	กิจกรรม
๐๗.๓๐ – ๐๘.๑๕ น.	รับเด็ก
๐๘.๑๕ – ๐๘.๓๐ น.	เคารพธงชาติ สวดมนต์
๐๘.๓๐ – ๐๘.๔๕ น.	ตรวจสุขภาพ ไปห้องน้ำ
๐๘.๔๕– ๐๙.๐๐ น.	ดื่มนม
๐๙.๐๐– ๐๙.๒๐ น.	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
๐๙.๒๐– ๐๙.๓๕ น.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์
๐๙.๓๕– ๑๐.๑๕ น.	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
๑๐.๑๕– ๑๐.๔๕ น.	กิจกรรมเล่นตามมุม
๑๐.๔๕– ๑๑.๓๐ น.	กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง
๑๑.๓๐– ๑๒.๐๐ น.	พัก (รับประทานอาหารกลางวัน)
๑๒.๐๐– ๑๒.๒๐ น.	แปรงฟัน ทำความสะอาดร่างกาย
๑๒.๒๐– ๑๔.๒๐ น.	นอนพักผ่อน
๑๔.๒๐– ๑๔.๓๐ น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า
๑๔.๓๐– ๑๔.๕๐ น.	กิจกรรมเกมการศึกษา
๑๔.๕๐– ๑๕.๐๐ น.	เตรียมตัวกลับบ้านงง

วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย

สาระที่ควรเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้	หมายเหตุ
๑. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	๑. แกรับประทับใจ ๑	
	๒. แกรับประทับใจ ๒	
	๓. เด็กดีมีวินัย	
	๔. อวัยวะของหนู	
	๕. การดูแลอวัยวะของหนู	
	๖. หนูน้อยนักสัมผัส	
	๗. กินดี อยู่ดี มีสุข	
	๘. ขยับกายสบายชีวี	
	๙. ปลอดภัยไว้ก่อน	
	๑๐. หนูน้อยน่ารัก	
	๑๑. หนูทำได้	
	๑๒. เด็กดีโตไปไม่โกง	
๒. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก	๑๓. บ้านแสนสุข	
	๑๔. ครอบครัวสุขสันต์	
	๑๕. บ้านเรือนเคียงกัน	
	๑๕. โรงเรียนของฉัน	
	๑๗. ชุมชนน่าอยู่	
	๑๘. จังหวัดของเรา	
	๑๙. อาชีพใกล้ตัว	
	๒๐. อาชีพในฝัน	
	๒๑. สมาชิกประเทศอาเซียน	
	๒๒. วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา	
	๒๓. วันเฉลิมพระชนมพรรษา ร ๑๐	
	๒๔. วันแม่แห่งชาติ	
	๒๕. วันลอยกระทง	
	๒๖. วันพ่อ	
	๒๗. วันขึ้นปีใหม่	
	๒๘. วันเด็ก วันครู	

วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย

สาระที่ควรเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้	หมายเหตุ
๒. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก	๒๙. วันมาฆบูชา	
๓. ธรรมชาติรอบตัว	๓๐. รู้จักสิ่งมีชีวิต	
	๓๑. รู้จักสิ่งไม่มีชีวิต	
	๓๒. สัตว์โลกน่ารัก	
	๓๓. โลกของแมลง	
	๓๔. ต้นไม้แสนรัก	
	๓๕. รู้จักผัก	
	๓๖. รู้จักผลไม้	
	๓๗. ดอกไม้งามตา	
	๓๘. ข้าวมหัศจรรย์	
	๓๙. รู้จักกลางวัน	
	๔๐. รู้จักกลางคืน	
	๔๑. ฤดูกาลหรรษา	
	๔๒. โลกสวยด้วยมือเรา	
๔. สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก	๔๓. สิ่งของเครื่องใช้	
	๔๔. ปลอดภัยในยานพาหนะ	
	๔๕. การสื่อสารไร้พรมแดน	
	๔๖. สาระแห่งสีสัน	
	๔๗. สร้างฝันนักคิด	
	๔๘. หนูน้อยตาวิเศษ	
	๔๙. เรารักประเทศไทย	
	๕๐. ผู้นำพอเพียง	

วิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์ ขั้นเตรียมอนุบาล (อายุ ๒ – ๓ ปี)	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๑.๑ มีน้ำหนัก ส่วนสูง และเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์อายุ	- น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ - เส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์	- การดูแลสุขภาพอนามัย - การนอนหลับพักผ่อน	- การมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง
๑.๒ มีร่างกายแข็งแรง	- มีภูมิต้านโรค ไม่ป่วยบ่อย ขยับถ่ายเป็นเวลา - รับประทานอาหาร นอนและพักผ่อนเหมาะสมกับวัย	- การดูแลสุขภาพอนามัย - การนอนหลับพักผ่อน - การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย ของใช้ส่วนตัว - การเล่นออกกำลังกายอย่างอิสระ - การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามจังหวะดนตรี - การเคลื่อนไหวและการทรงตัว	- การมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง - การรับประทานอาหารที่ดี มีประโยชน์ - มีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร - การปฏิบัติตนตามหลักสุขอนามัย

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ ๒ ใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์ ชั้นเตรียมอนุบาล (อายุ ๒ – ๓ ปี)	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๒.๑ ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้เหมาะสมกับวัย	- นั่งยอง ๆ เล่นโดยไม่เสียการทรงตัว - เดินถอยหลังได้ - เดินขึ้นลงบันไดโดยมือข้างหนึ่งจับราวและก้าวเท้าโดยมีสองเท้าในขั้นเดียวกัน - กระโดดอยู่กับที่โดยเท้าพื้นทั้ง ๒ ข้าง	- การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามจังหวะดนตรี - การเคลื่อนไหวและการทรงตัว - การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและระบบประสาท - การเล่นอิสระกลางแจ้ง	- การเคลื่อนไหวร่างกาย - /การเล่นกลางแจ้ง - ./การเล่นเครื่องเล่นสนาม
๒.๒ ใช้กล้ามเนื้อเล็กและประสานสัมพันธ์มือ – ตาได้เหมาะสมกับวัย	- จับสีเทียนแท่งใหญ่เพื่อขีดเขียนได้ - เลียนแบบลากเส้นเป็นวงต่อเนื่อง หรือเส้นตรงแนวตั้ง	- การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส - การวาด - การเขียนขีดเขียน - การปั้น - การฉีก - การตัดปะ - การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและระบบประสาท	- การวาดภาพ - การระบายสีภาพ - การพิมพ์ภาพ - การฉีก ตัดปะภาพ - การปั้นดินน้ำมัน - การเป่าสี - การชุดสี - การกลิ้งสี

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

มาตรฐานที่ ๓ มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์ ชั้นเตรียมอนุบาล (อายุ ๒ – ๓ ปี)	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๓.๑ ร่าเริง แจ่มใส	- อารมณ์ดี ยิ้มแย้ม หัวเราะง่ายแววตา มีความสุข	- การรับรู้อารมณ์หรือความรู้สึกของตนเอง - การแสดงอารมณ์ที่เป็นสุข - การฟังนิทาน - การร้องเพลง - การท่องคำคล้องจอง - การเล่นบทบาทสมมุติ - การเล่นอิสระ	- การมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง
๓.๒ แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่าง เหมาะสมกับวัย	- แสดงความภาคภูมิใจเมื่อทำสิ่งต่าง ๆ สำเร็จ - ชอบพูดคำว่า “ไม่” แม้จะเป็นสิ่งที่ต้องการ	- การควบคุมอารมณ์และการแสดงออก - การยืดหยุ่นความคิด - การออกไปเล่นปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก - การไปสวนสาธารณะ	- การแสดงความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น
๓.๓ สนใจและมีความสุขกับธรรมชาติ สิ่งสวยงาม ดนตรีและจังหวะ การเคลื่อนไหว	- ตอบสนองต่อธรรมชาติ เสียงเพลง จังหวะ ดนตรี และสิ่งสวยงามต่าง ๆ อย่างเพลิดเพลิน	- การชื่นชมทางธรรมชาติ - การร้องเพลง - การฟังนิทาน - การท่องคำคล้องจอง	- การทำงานสร้างสรรค์ทางศิลปะตามจินตนาการ - การเคลื่อนไหวประกอบดนตรี ตามจินตนาการ - ธรรมชาติรอบตัว (สัตว์ พืช ดอกไม้ ใบไม้)

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ ๔ รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์ ชั้นเตรียมอนุบาล (อายุ ๒ – ๓ ปี)	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๔.๑ ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงได้	- ชอบเก็บของของตนเองไว้ใกล้ตัวและไม่ชอบแบ่งปันผู้อื่น	- การเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อน - การยืดหยุ่นความคิด - การออกไปเล่นปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก - การอดทนรอคอย	- การเล่นร่วมกับผู้อื่น
๔.๒ เล่นและร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่นได้ตามวัย	- รอคอยช่วงสั้น ๆ - เล่นรวมกับคนอื่นแต่ต่างคนต่างเล่น	- การเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อน - การอดทนรอคอยตามวัย - การใช้ภาษาบอกความต้องการ - การเล่นอิสระ - การแบ่งปันหรือการให้ - การออกไปเล่นนอกบ้าน - การไปสวนสาธารณะ - การออกไปร่วมกิจกรรมศาสนสถาน	- การปฏิบัติตามข้อตกลงง่าย ๆ

มาตรฐานที่ ๕ ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์ ชั้นเตรียมอนุบาล (อายุ ๒ – ๓ ปี)	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๕.๑ ทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง ได้ตามวัย	- สวมเสื้อผ้าโดยมีคนช่วย - บอกได้ว่าตนเองต้องการขยับถ่าย	- การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันตามวัย - การใช้ภาษาบอกความต้องการ - การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย ของใช้ส่วนตัว - การรักษาความปลอดภัย - การขยับถ่าย - การนอนพักผ่อน - การคิดตัดสินใจแก้ปัญหาในเรื่องง่าย ๆ ด้วยตนเอง	- การดูแลตนเองเบื้องต้น - การนอนหลับ - การขยับถ่าย - การล้างมือ - การถอดและสวมใส่เสื้อผ้า - การรับประทานอาหาร

พัฒนาการด้านสติปัญญา

มาตรฐานที่ ๖ สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์ ชั้นเตรียมอนุบาล (อายุ ๒ – ๓ ปี)	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๖.๑ รับรู้และเข้าใจความหมายของภาษาได้ตามวัย	- ร้องเพลงได้บางคำและร้องเพลงคลอตามทำนอง - สนใจดูหนังสือนิทานภาพ	- การจดจำใส่ใจ - การฟังนิทาน เรื่องราวต่าง ๆ สั้น ๆ - การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ ตามความสนใจ	- ชื่อตนเอง - ชื่อของเล่น ของใช้ที่อยู่รอบตัว - ชื่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัว เช่น ตัวละครในนิทาน
๖.๒ แสดงออกและ/หรือพูดเพื่อสื่อความหมายได้	- พูดเป็นวลีสั้น ๆ - มักจะถามคำถาม “อะไร” และ “ทำไม”	- การตอบคำถามจากการคิด - การเชื่อมโยงจากประสบการณ์เดิม - การยืดหยุ่นความคิดตามวัย - การพูดบอกความต้องการ - การเล่าเรื่องราว - การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ ตามความสนใจ - การแสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ - การเรียงลำดับเหตุการณ์ - การฟังนิทานหรือเรื่องสั้น - การจดจำใส่ใจ	- การเล่นน้ำ เล่นทราย - การเพาะปลูกอย่างง่าย - การทำกิจกรรมศิลปะตามวัย - ปั้น วาด

พัฒนาการด้านสติปัญญา

มาตรฐานที่ ๗ สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์ ชั้นเตรียมอนุบาล (อายุ ๒ – ๓ ปี)	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๗.๑ สนใจและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว	- อยากเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ - ถามบ่อยถามซ้ำ - จดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ยาวนานขึ้น	- การเชื่อมโยงจากประสบการณ์เดิม - การจดจ่อใส่ใจ - การสำรวจและการทดลองอย่างง่าย ๆ - การสังเกตวัตถุหรือสิ่งของที่มีสีสัณและรูปทรงที่แตกต่างกัน - การตอบคำถาม - การชื่นชมธรรมชาติ	- สิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติรอบตัว เช่น สัตว์ พืช ดอกไม้ ใบไม้ - ของเล่นของใช้ที่อยู่รอบตัว - สถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน - สนามเด็กเล่น - รูปร่าง รูปทรง
๗.๒ เรียนรู้ผ่านการเลียนแบบ	- เลียนแบบการกระทำผู้ใกล้ชิดหรือเด็กอื่น - พยายามเลียนเสียงต่าง ๆ	- การออกไปร่วมกิจกรรมในศาสนสถาน - การเล่นบทบาทสมมุติ - การแสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ	- กิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี - สถานที่ต่าง ๆ - การท้าทายด้วยการไหว้
๗.๓ สำรวจโดยใช้ประสาทสัมผัส	- ค้นหาของที่ถูกซ่อนโดยมีสิ่งปกปิด ๒ – ๓ ชั้น - ชอบละเลงสีด้วยมือ	- การเลี้ยงสัตว์ - การเพาะปลูกอย่างง่าย - การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ ตามความสนใจ - การแสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ - การสังเกตวัตถุหรือสิ่งของที่มีสีสัณและรูปทรงที่แตกต่างกัน	- การเลี้ยงสัตว์โดยที่ไม่เป็นอันตราย - ชื่อของเล่นของใช้ที่อยู่รอบตัว - คุณสมบัติอย่างง่าย ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก - รูปร่าง รูปทรง ขนาดผิวสัมผัส

โครงสร้างการจัดประสบการณ์ การศึกษาปฐมวัย

ชั้นเตรียมอนุบาล (สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี)

หน่วยการเรียนรู้

แกรับประทับใจ ๑

ชื่อเล่นของเด็ก

ชื่อเล่นของเพื่อน

ชื่อเล่นคุณครูประจำชั้น

ชื่อโรงเรียน ชั้นเรียน

สถานที่ตั้งของโรงเรียน (ชุมชน)

หน่วยการเรียนรู้

แกรับประทับใจ ๒

การทักทายกัน

เพศชายและเพศหญิง

รูปร่างลักษณะหน้าตา

หน้าที่ของตนเอง

แนะนำตนเอง

หน่วยการเรียนรู้

เด็กดีมีวินัย

ของใช้ส่วนตัวเด็ก

สัญลักษณ์ประจำตัว

การเก็บของเข้าที่

การปฏิบัติตนในการใช้ห้องน้ำ

การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน

หน่วยการเรียนรู้

อวัยวะของหนู

หน้าที่ของตา

หน้าที่ของหู

หน้าที่ของจมูก

หน้าที่ของปาก

หน้าที่ของมือ และเท้า

หน่วยการเรียนรู้

การดูแลรักษาอวัยวะของหนู

การดูแลรักษาตา

การดูแลรักษาหู

การดูแลรักษาจมูก

การดูแลรักษาปาก

การดูแลรักษามือ และเท้า

หน่วยการเรียนรู้

หุ่นยนต์นักสัมผัส

การมองเห็น

การดมกลิ่น

การได้ยิน

การชิมรส

การสัมผัส

หน่วยการเรียนรู้

กินดี อยู่ดี มีสุข

อาหารดีมีประโยชน์

ความสำคัญของการรับประทานอาหาร

การล้างมือ

การแปรงฟัน

สุขนิสัยในการขับถ่าย

หน่วยการเรียนรู้

ขยับกายสบายชีวิ

ประโยชน์ของการพักผ่อน

ประโยชน์ของการออกกำลังกาย

การปฏิบัติตนในการออกกำลังกายและการพักผ่อน

ประเภทของการออกกำลังกาย

การเล่นเครื่องเล่นสนาม

หน่วยการเรียนรู้

ปลอดภัยไว้ก่อน

ความปลอดภัยในการเล่น

ความปลอดภัยในการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและของมีคม

ความปลอดภัยในการใช้ยา

ความปลอดภัยบนท้องถนน

ความปลอดภัยของตนเองจากผู้อื่น

หน่วยการเรียนรู้

หุ่นยนต์น่ารัก

มารยาทในการรับประทานอาหาร

มารยาทในการฟัง พูด

มารยาทในการเดินผ่านผู้ใหญ่

การนั่งอย่างถูกวิธี

การนอนอย่างถูกวิธี

หน่วยการเรียนรู้

หนูทำได้

มารยาทในการไหว้ผู้ใหญ่

มารยาทในการกราบผู้ใหญ่

มารยาทในการกราบพระ

หน่วยการเรียนรู้	มารยาทในการรับของ ส่งของ
	มารยาทในการเดิน
	เด็กดีโตไปไม่โกง
	ชื่อเสียง
	มีความรับผิดชอบ
	รักความเป็นธรรม
	มีจิตสาธารณะ
หน่วยการเรียนรู้	มีความพอเพียง
	บ้านแสนสุข
	ความหมายของบ้าน
	พื้นที่รอบบ้าน
	ประเภทของบ้าน
	ห้องภายในบ้าน
	การรักษาความสะอาดบ้าน
หน่วยการเรียนรู้	ครอบครัวสุขสันต์
	ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว
	หน้าที่ของบุคคลภายในครอบครัว
	การปฏิบัติตนที่ดีต่อบุคคลในครอบครัว
	การมีส่วนร่วมของบุคคลในครอบครัว
	สิ่งที่จำเป็นต่อบุคคลในครอบครัว
หน่วยการเรียนรู้	บ้านเรือนเคียงกัน
	ชื่อเพื่อนบ้าน
	การปฏิบัติตนต่อเพื่อนบ้าน
	การปฏิบัติตนในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
	การร่วมกิจกรรมกับเพื่อนบ้าน
	การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
หน่วยการเรียนรู้	โรงเรียนของฉัน
	ชื่อโรงเรียน ตราสัญลักษณ์ของโรงเรียน
	อาคาร สถานที่ในโรงเรียน
	บุคคลในโรงเรียน
	การปฏิบัติตนภายในโรงเรียน
	การดูแลรักษาสถานที่ต่างๆ ภายในโรงเรียน

หน่วยการเรียนรู้

ชุมชนน่าอยู่

ชื่อชุมชน

ความสำคัญของสถานที่ในชุมชน

การร่วมกิจกรรมในชุมชน

การมีส่วนร่วมในชุมชน

การดูแลสาธารณสมบัติที่ใช้ร่วมกันในชุมชน

หน่วยการเรียนรู้

จังหวัดของเรา

ชื่อและสถานที่ตั้ง

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัด

อาหารพื้นเมืองของจังหวัด

ศาสนาและประเพณีท้องถิ่น

สถานที่สำคัญของจังหวัด

หน่วยการเรียนรู้

อาชีพใกล้ตัว

อาชีพของพ่อแม่เรา

คุณครูที่รัก

คุณหมอ นางพยาบาล

พ่อค้า แม่ค้า

ชาวนา

หน่วยการเรียนรู้

อาชีพในฝัน

ชื่ออาชีพ (ตำรวจ ทหาร นักร้อง นักแสดง)

การแต่งกายของแต่ละอาชีพ

สถานที่ที่ใช้ปฏิบัติงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพ

ความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพ

หน่วยการเรียนรู้

สมาชิกประเทศอาเซียน

ชื่อประเทศและธงชาติประเทศของสมาชิกอาเซียน

ดอกไม้ประจำชาติสมาชิกอาเซียน

ต้นไม้ประจำชาติสมาชิกอาเซียน

สัตว์ประจำชาติสมาชิกอาเซียน

เพลงประจำชาติอาเซียน

หน่วยการเรียนรู้

วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา

ความสำคัญ

ความหมายของวันอาสาฬหบูชา

ความหมายของวันเข้าพรรษา

หน่วยการเรียนรู้	กิจกรรมที่ควรปฏิบัติ
	การถวายเทียนพรรษา
	วันเฉลิมพระชนมพรรษา ร ๑๐
	ความสำคัญ
	พระราชประวัติ
หน่วยการเรียนรู้	พระราชกรณียกิจ
	ดอกไม้ประจำรัชกาล
	กิจกรรมในวันเฉลิมพระชนมพรรษารัชกาลที่ ๑๐
	วันแม่แห่งชาติ
	ความสำคัญของวันแม่
หน่วยการเรียนรู้	ความสำคัญของวันแม่
	สัญลักษณ์ของวันแม่แห่งชาติ
	บทบาทหน้าที่ของแม่
	การปฏิบัติตนเป็นลูกที่ดีของแม่
	วันลอยกระทง
หน่วยการเรียนรู้	ความเป็นมาของวันลอยกระทง
	วัสดุที่ใช้ทำกระทง
	การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในแม่น้ำ
	การประดิษฐ์กระทง
	การปฏิบัติตนในวันลอยกระทง
หน่วยการเรียนรู้	วันพ่อ
	ความสำคัญของวันพ่อ
	ความสำคัญของวันพ่อ
	สัญลักษณ์ของวันพ่อแห่งชาติ
	บทบาทหน้าที่ของพ่อ
หน่วยการเรียนรู้	การปฏิบัติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อ
	วันขึ้นปีใหม่
	ความเป็นมาของวันขึ้นปีใหม่
	ประเพณีในวันขึ้นปีใหม่
	การปฏิบัติตนในวันขึ้นปีใหม่
หน่วยการเรียนรู้	ความสำคัญของการอวยพรให้ผู้อื่น
	ข้อควรปฏิบัติในการจัดงานวันขึ้นปีใหม่

หน่วยการเรียนรู้

วันเด็ก วันครู

ความเป็นมาของวันเด็ก

คำขวัญวันเด็กแห่งชาติ

วันเสาร์ที่ ๒ ของเดือนมกราคมของทุกปีถือเป็นวันเด็กแห่งชาติ

ความสำคัญของวันครู

หน้าที่ของเด็กที่ปฏิบัติต่อครู

หน่วยการเรียนรู้

วันมาฆบูชา

ความสำคัญของวันมาฆบูชา

กิจกรรมที่ปฏิบัติในวันมาฆบูชา

การปฏิบัติตนในวันมาฆบูชา

การแสดงบทบาทสมมติ (เวียนเทียน)

การแสดงบทบาทสมมติ (ตักบาตร)

หน่วยการเรียนรู้

รู้จักสิ่งมีชีวิต

ชื่อสิ่งมีชีวิต

ลักษณะของสิ่งมีชีวิต

ประโยชน์จากสิ่งมีชีวิต

โทษจากสิ่งมีชีวิต

การดูแลรักษาสิ่งมีชีวิต

หน่วยการเรียนรู้

รู้จักสิ่งไม่มีชีวิต

ชื่อสิ่งไม่มีชีวิต

ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิต

ประโยชน์จากสิ่งไม่มีชีวิต

โทษจากสิ่งไม่มีชีวิต

การดูแลรักษาสิ่งไม่มีชีวิต

หน่วยการเรียนรู้

สัตว์โลกน่ารัก

ความหมายของสัตว์เลี้ยง

รูปร่างลักษณะของสัตว์เลี้ยง

ที่อยู่อาศัยของสัตว์เลี้ยง

อาหารของสัตว์เลี้ยง

การดูแลสัตว์เลี้ยง

หน่วยการเรียนรู้

โลกของแมลง

ชื่อของแมลง

ประเภทของแมลง

ส่วนประกอบของแมลง

หน่วยการเรียนรู้	ที่อยู่อาศัยของแมลง
	การป้องกันตนเองจากแมลงมีพิษ
	ต้นไม้แสนรัก
	รูปร่าง ลักษณะของต้นไม้
	ส่วนประกอบของต้นไม้
	การปลูกต้นไม้
	การดูแลรักษาต้นไม้
หน่วยการเรียนรู้	ประโยชน์และโทษของต้นไม้
	รู้จักผัก
	ชื่อของผัก
	ลักษณะและสีของผัก
	วิธีการรับประทานผัก
	ประโยชน์ของผัก
	การปลูกผักและดูแลผัก
หน่วยการเรียนรู้	รู้จักผลไม้
	ชื่อของผลไม้
	ลักษณะและสีของผลไม้
	วิธีการรับประทานผลไม้
	ประโยชน์ของผลไม้
	การปลูกและดูแลผลไม้
	ดอกไม้งามตา
หน่วยการเรียนรู้	ชื่อของดอกไม้
	ลักษณะและสีของดอกไม้
	ประโยชน์ของดอกไม้
	โทษของดอกไม้
	การดูแลรักษาดอกไม้
	ข้าวมหัศจรรย์
	ชนิดของข้าว
หน่วยการเรียนรู้	ลักษณะของเมล็ดข้าวเปลือก
	ลักษณะของเมล็ดข้าวสาร
	ประโยชน์ของข้าว
	การดูแลและเก็บรักษาข้าว

หน่วยการเรียนรู้

รู้จักกลางวัน

ความหมายของกลางวัน

ดวงอาทิตย์ส่องแสงสว่าง

กิจวัตรช่วงเวลากลางวัน

การปฏิบัติตนในเวลากลางวัน

ประโยชน์ของกลางวันกับสิ่งมีชีวิต (ดอกทานตะวันต้องการแสงแดด)

หน่วยการเรียนรู้

รู้จักกลางคืน

ความหมายของกลางคืน

ดวงจันทร์ ดวงดาว

กิจวัตรช่วงเวลากลางคืน

การปฏิบัติตนในเวลากลางคืน

ชีวิตสัตว์ในเวลากลางคืน

หน่วยการเรียนรู้

ฤดูหนาว

ชื่อฤดูกาล

ฤดูร้อน

ฤดูฝน

ฤดูหนาว

การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับฤดูกาล

หน่วยการเรียนรู้

โลกสวยด้วยมือเรา

ความหมาย ประเภทของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ

ประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นการดูแลและเก็บรักษาข้าว

ประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น

การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

หน่วยการเรียนรู้

สิ่งของเครื่องใช้

สิ่งของของเล่นในห้องเรียน

สิ่งของเครื่องใช้ในห้องเรียน

สิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน

ประโยชน์ของสิ่งของเครื่องใช้

การดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้

หน่วยการเรียนรู้

ปลอดภัยในยานพาหนะ

ยานพาหนะทางบก (รถยนต์ รถจักรยาน ฯลฯ)

ยานพาหนะทางน้ำ (เรือ)

ยานพาหนะทางอากาศ (เครื่องบิน)

หน่วยการเรียนรู้	วิธีเลือกใช้นานพาทะที่เหมาะสม
	อันตรายจากยานพาหนะ (เดินทางปลอดภัย)
	การสื่อสารไร้พรมแดน
	ความหมายของการสื่อสาร
	รับรู้ข่าวสารจากโทรทัศน์
หน่วยการเรียนรู้	โทรศัพท์มือถือ
	สื่อสารทางคอมพิวเตอร์
	รู้ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม
	สาระแห่งสีสัน
	ชื่อสี
หน่วยการเรียนรู้	ประเภทของสี
	สีที่ได้จากธรรมชาติ
	แม่สี
	การเลือกใช้อย่างปลอดภัย
	สร้างฝันนักคิด
หน่วยการเรียนรู้	เรียนรู้เรื่องตัวเลข 1-5
	การวัดเปรียบเทียบสิ่งของ ๒ สิ่ง
	เรขาคณิต
	เวลา
	ตัวเลขในชีวิตประจำวัน เช่น เงิน
หน่วยการเรียนรู้	หนูน้อยตาวิเศษ
	ประเภทของขยะ
	การคัดแยกขยะ
	การกำจัดขยะที่ถูกต้อง
	ประโยชน์และโทษของขยะ
	การป้องกันและลดการทิ้งขยะ
หน่วยการเรียนรู้	เรารักประเทศไทย
	ธงชาติไทย
	การแต่งกาย (ชุดประจำชาติ)
	การร้องเพลงชาติไทย
	คำทักทาย
	ชนิดของอาหารไทย

หน่วยการเรียนรู้

ผู้นำพอเพียง

ความพอประมาณ

ความมีเหตุผล

ความรู้รอบรู้

มีภูมิคุ้มกันที่ดี

คุณธรรมความดี

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี

การกำหนดการจัดประสบการณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ การกำหนดรูปแบบและวิธีการที่จะจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาจระบุเป็นโครงสร้างการจัดประสบการณ์ในแต่ละสัปดาห์ โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมถึงความสนใจ ความสามารถ และสภาพแวดล้อมของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นหลัก ในการกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ และแผนการจัดประสบการณ์

๔.๑ ความหมายของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๒๙ : ๖-๗) กล่าวว่า การจัดการศึกษาให้เด็กก่อนประถมศึกษาเพื่อพัฒนาให้ครบทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีไข่มุ่งเน้นอ่านออก เขียนได้ในระดับประถมศึกษา แต่เป็นการปูพื้นฐานความพร้อมให้เด็กโดยคำนึงถึงความสามารถของเด็กเป็นหลัก และเนื่องจากเด็กระดับก่อนประถมศึกษาต้องเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ดังนั้นการจัดประสบการณ์ควรให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากประสาทสัมผัสทั้ง ๕

สำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (๒๕๓๑ : ๖) ได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ไว้ว่าเป็นขอบข่ายที่ครูจะต้องจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กพัฒนาตามวัยครบทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีใจจะให้อ่านเขียนได้ดังในระดับประถมศึกษา แต่เป็นการปูพื้นฐานหรือพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ทักษะในการสังเกตโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่มีลักษณะ และคุณสมบัติที่เหมาะสมอันเป็นสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ และเกิดประสบการณ์ตามจุดมุ่งหมายของผู้จัดเตรียม

ราศี ทองสวัสดิ์ และคณะ (๒๕๒๙ : ๒) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ และการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้กับเด็กปฐมวัย โดยให้ได้รับประสบการณ์จากการเล่น ลงมือปฏิบัติซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ และเพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

พัฒนา ชัชพงศ์ (๒๕๓๐ : ๒๔) กล่าวว่า การจัดการศึกษาให้เด็กระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อพัฒนาให้ครบทุกด้านมีไข่มุ่งให้อ่านเขียนได้เหมือนเด็กประถมศึกษา แต่จะเป็นการปูพื้นฐานความพร้อมให้ โดยคำนึงถึงวัย และความสามารถของเด็ก ผู้สอนสามารถกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์ โดยกำหนดหัวเรื่องเป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ที่สามารถทำได้ ๓ วิธี คือ

๑. เด็กเป็นผู้กำหนด

๒. ผู้สอนและเด็กกำหนดร่วมกัน๓. ผู้สอนเป็นผู้กำหนด

๔.๒ หลักการจัดประสบการณ์

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๐ กล่าวถึงหลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุต่ำกว่า ๓ ปี และ ๓ - ๖ ปี สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี เป็นการอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

สามารถจัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์ต่างๆ สำหรับเด็ก อายุ ๓ – ๖ ปีการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยนี้เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา

๔.๓ การบูรณาการเพื่อสร้างหลักสูตร

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไม่เน้นเพียงเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชา แต่เน้นการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงเน้นการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง และเกิดพัฒนาการ ๔ ด้าน จึงเรียกว่า “การจัดประสบการณ์” ที่มีลักษณะเป็นการบูรณาการอย่างเต็มรูปแบบ เพราะไม่มีข้อจำกัดเรื่องความลุ่มลึกในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาต่างๆ ให้แก่เด็กเหมือนการสอนรายวิชา โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ เลือกหัวข้อที่จะเรียน

ขั้นที่ ๒ ระดมความคิดจากเด็กเพื่อสร้างหลักสูตร บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมหลัก ๖ กิจกรรม และพัฒนาการ ๔ ด้าน

ขั้นที่ ๓ วางแผนการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ ระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมหลัก ๖ กิจกรรม และพัฒนาการ ๔ ด้าน

ขั้นที่ ๔ บูรณาการกิจกรรมและเนื้อหาตามพัฒนาการแต่ละด้าน

ขั้นที่ ๕ จัดกิจกรรม เนื้อหาและพัฒนาการ ๔ ด้าน ที่บูรณาการแล้ว เพื่อใช้ทำการสอน โดยมีกระบวนการเรียนรู้ ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑) ขั้นประสบการณ์ (ทำกิจกรรม) ให้นักเรียนทำกิจกรรม (ซึ่งอาจจะลองผิดลองถูก) เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงในเรื่องที่จะเรียน ด้วยความเชื่อที่ว่าวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือการให้ผู้เรียนลงมือทำในสิ่งนั้น (Learning by Doing)

๒) ขั้นสะท้อนความคิด (สร้างความรู้) ให้นักเรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์ โดยคิดทบทวนว่าเด็กได้เรียนรู้อะไรบ้างจากสิ่งที่ทำ

๓) ขั้นทฤษฎี (สรุปความรู้เป็นความคิดรวบยอด) ให้นักเรียนสรุปความรู้ที่ค้นพบจากการทำกิจกรรม เป็นความคิดรวบยอด (Concept) เปรียบเทียบกับทฤษฎีในบทเรียน ให้นักเรียนสรุปทฤษฎีเองจากประสบการณ์

๔) ขั้นนำไปใช้ ให้นักเรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์จำลองหรือในชีวิตจริง

๔.๔ แนวทางการจัดประสบการณ์

ควรกำหนดให้มีการจัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้ คำว่า “บูรณาการ” การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ การจัด

ประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย จึงควรศึกษาก่อนว่าทักษะ สาระการเรียนรู้ หรือประสบการณ์สำคัญใดที่จะจัดให้กับเด็ก แล้วจึงวางแผนการจัดกิจกรรมต่อไป

การที่เด็กได้เรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมที่หลากหลายช่วยให้เกิดการตกลึกทางความคิด และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ความรู้ที่ได้ไม่ลบเลือนไปโดยง่าย การนำสาระการเรียนรู้และทักษะต่างๆ ที่ต้องการให้เด็กฝึกฝนมาเชื่อมโยงไว้ในการเล่น การใช้แหล่งเรียนรู้รอบตัว สื่อมีความคิดหลากหลายมีความเพียงพอ กับความต้องการของเด็ก และการจัดกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับกลุ่มเด็ก และสภาพแวดล้อม โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่เด็กมากที่สุด (พัฒนา ชัชพงศ์ ๒๕๓๐: ๑๔๐ – ๑๔๒)

➤ แนวทางการอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี

มีแนวทางดังนี้ (หลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๐)

๑) ดูแลสุขภาพอนามัยและตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล

๒) สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจ และความมั่นคงทางอารมณ์ให้กับเด็ก ในวิถีชีวิตประจำวัน

๓) จัดประสบการณ์ตรงให้เด็กได้เลือก ลงมือกระทำและเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า และการเคลื่อนไหวผ่านการเล่น

๔) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่แวดล้อมและสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก อย่างหลากหลาย

๕) จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้และของเล่นที่สะอาด หลากหลาย ปลอดภัย และเหมาะสมกับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กรอบด้าน รวมถึงมีพื้นที่ในการเล่นน้ำ เล่นทราย

๖) จัดหาสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่อธรรมชาติ เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก สื่อที่เอื้อให้เกิด การปฏิสัมพันธ์ หลีกเลียงการใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นพี่เลี้ยงเด็ก

๗) จัดรวบรวมข้อมูลและติดตามการเจริญเติบโต พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

๘) จัดกระบวนการเรียนรู้โดยให้พ่อ แม่ ครอบครัว สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชนมีส่วนร่วม ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการเด็ก

๔.๕ ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอน ต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ดังต่อไปนี้

๑) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ และจังหวะการเคลื่อนไหว จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระ กลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายอิสระ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

๒) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมือ – นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือและระบบประสาทตามือได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

๓) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่น ให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง

๔) การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รับผิดชอบ อดทน อดกลั้น อดเปรี้ยว ของตนเองและผู้อื่นโดยรวม ทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตร ประจำวัน อย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและ ทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

๕) การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ความคิดรวบยอด และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษานอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมทั้งกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และรายบุคคล

๖) การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มี ความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กกล้าแสดงออกในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรม ทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษา ที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ ต้องคำนึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

๗) การส่งเสริมจินตนาและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะ และดนตรีเป็นสื่อใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระตามความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมุติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง

กิจกรรมเสรี/การเล่นตามมุม

กิจกรรมเสรี/การเล่นตามมุม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นกับสื่อและเครื่องเล่นอย่างอิสระ ตามมุมเล่น หรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ โดยให้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจ และความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ลักษณะของการเล่นของเด็กมีหลายลักษณะ เช่น

การเล่นบทบาทสมมติและเล่นเลียนแบบ ในมุมบ้าน มุมหมอ มุมร้านค้า มุมวัด มุมเสริมสวย ฯลฯ การอ่าน หรือดูภาพในมุมหนังสือ การเล่นสร้างในมุมบล็อก การสังเกตและทดลองในมุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติ การเล่นฝึกทักษะต่างๆ ในมุมเครื่องเล่นสัมผัส หรือมุมของเล่น หรือมุมเกมการศึกษา เป็นต้น

การจัดกิจกรรมเสรี หากครูจัดมุมเล่นโดยจัดวางวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่เหมาะสมกับวัย ไม่ท้าทาย หรือไม่เคยเปลี่ยนแปลงอะไรเลยย่อมทำให้เด็กเสียโอกาสในการเรียนรู้ เพราะสมองจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีสิ่งจูงใจที่ชักนำให้สมองสนใจผลิตความรู้ สมองจะมีกระบวนการเลือกคัดกรองเฉพาะสิ่งที่น่าสนใจเท่านั้น เข้าสู่การรับรู้ของสมอง ทั้งนี้ การจัดมุมที่ดีที่สามารถส่งเสริมจึงควรจัดสื่อที่ตรงกับความสนใจของเด็ก เหมาะสมกับระดับพัฒนาการจัดอุปกรณ์ให้เพียงพอกับเด็ก และจัดวางให้เด็กหยิบใช้และเก็บเองได้ จัดให้น่าสนใจ และดึงดูดให้เด็กเข้าไปเล่น โดยมีการเปลี่ยนแปลงสื่อที่จัดไว้อย่างสม่ำเสมอตามหัวข้อที่เด็กสนใจและกำลังเรียนรู้ตามหลักสูตรเพื่อกระตุ้นให้เด็กต้องการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูอาจให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่นด้วยก็ได้ สิ่งสำคัญคือต้องจัดเวลาให้เด็กมีโอกาสดูเล่นได้เล่นหรือจัดกระทำกับสื่อต่างๆ อย่างเพียงพอ

กิจกรรมสร้างสรรค์

กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการโดยใช้ศิลปะ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีกปะ ตัดปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นๆ ที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์ ได้รับรู้เกี่ยวกับความงาม และได้แสดงออกทางความรู้สึกและความสามารถของตนเอง การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ควรจัดให้เด็กทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ ๓ – ๕ กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย ๑ – ๒ กิจกรรม ตามความสนใจ

การจะพัฒนาด้านศิลปะและการสร้างสรรค์ให้เด็กต้องเข้าใจว่า ศิลปะคือกระบวนการที่สมองถอดความคิดออกมาเป็นภาพและชิ้นงานต่างๆ กระบวนการพัฒนาศิลปะและการสร้างสรรค์ของเด็กจึงเน้นให้เด็กคิดและลงมือทำออกมาเมื่อเด็กทำงานศิลปะเด็กจะเกิดการเชื่อมโยงในสมอง คิดจินตนาการ และผลโดยตรงที่เด็กได้รับ คือ ความรู้สึกพอใจ มีความสุข และได้สัมผัสสุนทรียะของโลกตั้งแต่วัยเยาว์ การแสดงออกทางศิลปะจึงเปรียบเสมือนการสร้างจินตนาการเป็นรูปร่างภายนอกแล้วป้อนกลับเข้าสู่สมอง เป็นการทำให้สมองได้จัดการกับจินตนาการต่างๆ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ยิ่งทำ ยิ่งจัดระบบความคิดได้ดีขึ้น ในการใช้กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสมอง ครูจึงควรให้เด็กมีเวลาเต็มที่ในการทำงานศิลปะ ให้เด็กมีประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส มีโอกาสทดลอง ใช้วัสดุ และเครื่องมือที่หลากหลาย ได้พูดคุยเกี่ยวกับงานของตนเองหรือให้เด็กได้จัดแสดง และนำเสนอผลงานศิลปะของเด็กไม่ควรเน้นการลอกเลียนแบบ หรือการทำให้เหมือนของจริง เนื่องจากสายตาและจินตนาการของเด็กวัยนี้ยังไม่ได้มุ่งไปสู่ความถูกต้องของสัดส่วน แสง หรือเงา

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ หรืออุปกรณ์อื่นๆ มาประกอบ การเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความสร้างสรรค์ เด็กวัยนี้ร่างกายกำลังอยู่ในระหว่างพัฒนาการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายยังไม่ผสมผสานหรือประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ การทำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะช่วยให้เด็กเรียนรู้จังหวะและควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้

สมองส่วนที่รับผิดชอบหลักเกี่ยวกับการจัดสมดุลของร่างกาย คือ สมองเล็กหรือซีรีเบลลัม การกระตุ้นสมรรถนะของสมองส่วนนี้จะส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในด้านการรับข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมไปด้วยพร้อมๆกัน ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดในการพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนาระบบความสัมพันธ์ของประสาทสัมผัส เด็กต้องพัฒนาความสามารถในการใช้ตา มือ เท้า และประสาทรับความรู้สึกต่างๆ ให้สัมพันธ์กัน การเคลื่อนไหวร่างกายของเด็กเป็นการเตรียมสมรรถนะของร่างกายทุกส่วนเพื่อใช้ประโยชน์ในการมีชีวิตอยู่ และพร้อมกันนั้นการเคลื่อนไหวร่างกายก็พัฒนาความสามารถของสมองอันเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ไปด้วย

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงาน และอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหา ใช้เหตุผล และฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น การสนทนา อภิปราย เล่านิทาน สาธิต ทดลอง ศึกษาเอกสารที่ เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง ประกอบอาหาร เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็กๆ

กระบวนการให้สมองเรียนรู้จะทำให้ความหมายสิ่งที่เน้น สิ่งพิเศษ ติความ และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งต่างๆ ที่รับรู้มา เป็นการพัฒนาระบบการคิดของเด็ก ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลจากการรับรู้ของสมองจำนวนมาก ถ้าไม่มีข้อมูลในความทรงจำก็ไม่สามารถคิดอะไรออกมาได้ ดังนั้นกระบวนการพัฒนาคิดของเด็กจึงต้องมุ่งเน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่ต้องใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า สิ่งที่เกี่ยวข้องในการคิดของเด็ก เริ่มต้นที่การจับต้อง สัมผัส และมีประสบการณ์โดยตรง สมองรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า แล้วก่อรูปเป็นวงจรแห่งการคิดขึ้นมาในสมอง ประสบการณ์ของเด็กผ่านการสัมผัส การชิม การดมกลิ่น การได้ยิน และการเห็น จึงเป็นพื้นฐานของการสร้างความหมายให้แก่สิ่งต่างๆ ครูจึงควรออกแบบกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ซึ่งจะทำให้เด็กมีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า รวมทั้งจัดให้เด็กมีประสบการณ์ในสถานการณ์จำลองทุกอย่างที่เป็นไปได้ เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดสิ่งที่ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ เด็กจะได้เคยชินกับการใช้ความคิดและคิดเป็นในที่สุด

กิจกรรมกลางแจ้ง

กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปข้างนอกห้องเรียนเพื่อออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ควรจัดให้เด็กได้เล่น เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนามที่เด็กได้ปีนป่าย โยกหรือไกว หมุน โหน เตินทรงตัว หรือเล่นเครื่องเล่นล้อเลื่อน การเล่นทราย การเล่นน้ำ การเล่นสมมุติในบ้านจำลอง การเล่นในมุมช่างไม้ การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา การเล่นเกมการละเล่น ฯลฯ

การพัฒนาการเคลื่อนไหวของร่างกาย เป็นการพัฒนาโครงสร้างทั้งระบบของร่างกายที่ใช้ในการควบคุมสั่งการตัวเอง และการรับข้อมูลจากสิ่งแวดล้อม กระบวนการพัฒนาร่างกายและการเคลื่อนไหวของเด็ก จำเป็นต้องได้รับการกระตุ้นอย่างเต็มที่ เพื่อให้ร่างกายทุกส่วนทั้งกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการเหล่านี้ต้องเน้นให้เด็กได้ใช้งานร่างกายให้ครบถ้วน และพัฒนาจนมีสมรรถนะดีเต็มศักยภาพของเด็ก นอกจากนี้การที่เด็กได้เล่น ไม่ว่าจะเป็นการหมุนตัว กระโดด คลาน กลิ้ง วิ่ง

ไต่ ฯลฯ จะช่วยพัฒนาความสามารถในการรับรู้ระยะ มิติ มีการพัฒนาสมองให้สมดุลเป็นปกติ สิ่งที่ได้เล่น เช่น การควบคุมท่าทางการเดิน การวิ่งแข่ง การเล่นเกมกระดาน การเดินกระดานแผ่นเดียว ล้วนเป็นการทำซ้ำๆ ดัดแปลงท่าทางที่ไม่สมบูรณ์เพื่อสร้างสมองให้พร้อมสำหรับการทำงานในวัยถัดไป

กิจกรรมเกมการศึกษา

กิจกรรมเกมการศึกษา เป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียว หรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่/ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย เช่น เกมจับคู่ เกมแยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ ฯลฯ

การให้เด็กเล่นเกมการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสมองด้านการคิด เมื่อเซลล์สมองถูกกระตุ้นด้วย สัญญาณต่างๆ เกิดเป็นข้อมูลจำนวนมาก การคิดจะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลเหล่านั้นซึ่งจะกลายเป็น ข้อมูลใหม่อีกชั้นหนึ่งซึ่งซับซ้อนขึ้น การที่เด็กเล่นเกมการศึกษาจึงจะเป็นการกระตุ้นให้สมองได้จัด ความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีอยู่เดิม ทำให้เกิดความสัมพันธ์ของข้อมูลแบบใหม่ เมื่อเกิดซ้ำๆ กัน ก็จะเกิดความคง ตัวในวงจรร่างแหของเซลล์สมองนั่นเอง

๔.๖ รูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดตารางกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการ นำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุม พัฒนาการทุกด้าน จึงขอเสนอแนะสัดส่วนเวลาในการพัฒนาเด็กแต่ละวัน ดังนี้

ตารางกิจกรรมประจำวัน

ช่วงเช้า

เวลา	07.30 – 08.15 น.	รับเด็กเป็นรายบุคคล
	08.15 – 08.30 น.	เคารพธงชาติ สวดมนต์
	08.30 – 08.40 น.	สนทนาข่าว เหตุการณ์
	08.40 – 09.00 น.	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
	09.00 – 0๙.๒0 น.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์
	0๙.๒0 – 0๙.๕0 น.	กิจกรรมสร้างสรรค์
	0๙.๕0 – 1๐.๕0 น.	กิจกรรมเสรี
	1๐.๕0 – 11.๒0 น.	กิจกรรมกลางแจ้ง
	11.๒0 – 12.๐0 น.	พักรับประทานอาหาร (แปรงฟัน)

ช่วงบ่าย

เวลา	12.๐0 – 14.00 น.	นอนพักผ่อน
	14.00 – 14.20 น.	เก็บพื้นองล่างหน้า
	14.20 – 14.30 น.	พัก (ดื่มนม, อาหารว่าง)
	14.30 – 14.5๐ น.	เกมการศึกษา
	14.5๐ – 15.00 น.	สรุปกิจกรรมประจำวัน / เตรียมงานในวันรุ่งขึ้น

หมายเหตุ อาจปรับได้ตามความเหมาะสม

การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

การจัดสภาพแวดล้อม

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย สังกัดเทศบาลตำบลพรานกระต่าย ได้จัดบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ตามธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย เรียนรู้ผ่านการเล่นที่น่าสนใจ สนุกสนาน โดยได้กำหนดพัฒนาและปรับปรุง ดังนี้

ภายในห้องเรียน ห้องเรียนแต่ละห้องจะเน้นความสะอาด สวยงาม ปลอดภัย ตกแต่งบอร์ดด้วยเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับหน่วยที่เด็กกำลังเรียนอยู่ในแต่ละสัปดาห์ ภายในห้องเรียน จะมีมุมประสบการณ์ พร้อมสื่ออุปกรณ์ที่แข็งแรง สวยงาม ปลอดภัย และเพียงพอกับจำนวนเด็ก เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการสัมผัสทั้งห้าเพราะมีความเชื่อว่า สภาพแวดล้อมที่ดีจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีจากศูนย์การเรียนรู้ กิจกรรมเสรีหรือมุมประสบการณ์ เช่น มุมร้านค้า มุมหนังสือ มุมบล็อก มุมของเล่นพลาสติก มุมดนตรี มุมแต่งตัว มุมนิทาน นอกจากนี้ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดทำห้องน้ำ ห้องส้วม ไว้ภายในอาคารเรียน เพื่อความสะดวกและปลอดภัยของเด็ก

ภายนอกห้องเรียน จัดตกแต่งสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาด้วยพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ได้แก่ ไม้ดอก ไม้ประดับ ผักสวนครัว ไม้ยืนต้น มีสวนหย่อมด้านหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อความสวยงาม ความเพลิดเพลิน เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาการของเด็กได้ศึกษานอกสถานที่ ทำให้เด็กได้สัมผัสธรรมชาติของจริง ส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพจิตดี สนุกสนานกับการเรียนรู้มีคุณครูจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ยึดหลักการสะอาด ร่มรื่น สวยงาม เป็นระเบียบ ปลอดภัย ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

สื่อ

สื่อเป็นตัวกลางกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด การเรียนรู้ของเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี จำเป็นต้องผ่านการลงมือปฏิบัติจริงหรือเกิดจากการค้นพบด้วยตนเองเป็นประสบการณ์ตรง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือมองเห็น จับต้องได้ ไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรมเมื่อเข้าสู่อายุที่สูงขึ้น การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้จึงขึ้นอยู่กับของจริงที่พบเห็น ของเล่นที่เลียนแบบของจริง นิทานและเพลง ดังนี้

๑. ของเล่น

ของเล่นเป็นสิ่งที่ประกอบการเล่นของเด็ก ของเล่นช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และเกิดความมั่นใจในการเล่น ของเล่นอาจจัดทำขึ้นเองจากวัสดุ สิ่งของ เศษวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่รอบตัวในชีวิตประจำวัน หรือเป็นการเลือกซื้อของเล่นที่มีขายในท้องตลาด ซึ่งการจัดหาของเล่นให้เด็กต้องคำนึงถึงความปลอดภัย และเหมาะสมกับวัยของเด็ก

๑.๑ ลักษณะของเล่นเด็ก ของเล่นที่เกี่ยวข้องกับการเล่นของเด็ก แบ่งเป็น

๑.๑.๑ ของจริง เป็นของเล่นที่เป็นสิ่งของหรือเครื่องใช้ในชีวิตจริง การเรียนรู้ของเด็กจะเริ่มต้นจากการรับรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรมในชีวิตจริงไปสู่การรับรู้ภาพสัญลักษณ์ตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการทางสติปัญญา ของจริงที่เด็กเล่นได้ เช่น ซ้อน – ถ้วย – ชาม – พลาสติก เป็นต้น

๑.๑.๒ ของเล่นเลียนแบบของจริง เป็นของเล่นที่สร้างขึ้นให้มีรูปแบบเหมือนของจริงที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน อาจทำจากวัสดุประเภทไม้ พลาสติก โลหะ หรือกระดาษก็ได้ เช่น ตุ๊กตาสัตว์ขนอ่อนนุ่ม ตุ๊กตาคณ ลูกบอลเด็กเล่น รถเด็กเล่น ของเล่นเครื่องครัว/เครื่องใช้ในบ้าน เป็นต้น

๑.๑.๓ ของเล่นสร้างสรรค์ เป็นของเล่นที่สร้างขึ้นไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว สามารถประกอบเข้าด้วยกันให้เป็นอะไรก็ได้ตามความต้องการหรือจินตนาการของผู้เล่น เช่น ตัวต่อพลาสติก พลาสติกสร้างสรรค์ บล็อกไม้พลาสติก/ไม้ วัสดุที่ใช้ในการวาดภาพ/การปั้น/การประดิษฐ์ เป็นต้น

๑.๑.๔ ของเล่นเพื่อการศึกษา เป็นของเล่นที่สร้างขึ้น มีรูปแบบช่วยพัฒนาทักษะการสังเกต ทักษะกล้ามเนื้อ ประสานสัมพันธ์กับตา ทักษะการคิด เช่น ไม้บล็อก เกมภาพตัดต่อ เกมโดมิโน เป็นต้น

๑.๑.๕ ของเล่นพื้นบ้าน เป็นของเล่นที่สร้างขึ้นจากวัสดุธรรมชาติหรือวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้วย เช่น โม่บายล์ปาดะเพียนโบราณ ตะกร้อโบราณ ตุ๊กตาสัตว์ทำจากฟาง กังหันลมโบราณ ล้อกลิ้งไม้ไผ่ นก/ตุ๊กตาสานไหมมะพร้าว กะลารองเท้า ปีโป้มะพร้าว และปั้นดินเหนียวรูปสัตว์ เป็นต้น

๑.๒ ประเภทของเล่นเด็ก ของเล่นเด็กมีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้เล่น แบ่งเป็น

๑.๒.๑ ของเล่นฝึกประสาทสัมผัส เป็นของเล่นที่ดึงดูดความสนใจของเด็กในการมองเห็น ได้ยิน และสัมผัส เช่น โม่บายล์รูปทรงขาว – ดำ/หลากสี ของเล่นเขย่า/บีบแล้วมีเสียง ของเล่นมีผิวสัมผัสเรียบ – ขรุขระ ของเล่นหยิบจับไว้ในมือได้ เสียงเพลง เป็นต้น

๑.๒.๒ ของเล่นฝึกการเคลื่อนไหว เป็นของเล่นที่เคลื่อนที่ไปมาได้ กระตุ้นให้เด็กใช้กล้ามเนื้อแขน – ขา เช่น ลูกบอล ของเล่นลากจูงได้ ของเล่นไถลาน ของเล่นมีล้อเลื่อน เป็นต้น

๑.๒.๓ ของเล่นฝึกความสัมพันธ์มือ – ตา เป็นของเล่นที่ฝึกให้เด็กได้พัฒนาการประสานสัมพันธ์ระหว่างการใช้กล้ามเนื้อและตาอย่างมีจุดหมาย เช่น กระดานค้อนตอก กล่องหยอดรูปทรงของเล่นร้อยลูกปัดเม็ดโต ของเล่นร้อยเชือกตามรู ของเล่นผูกเชือก/รูดเชือก/ติดกระดุม เป็นต้น

๑.๒.๔ ของเล่นฝึกภาษา เป็นของเล่นที่ช่วยในการฟัง การสื่อสารทางด้านการฟัง การพูดเล่าเรื่อง เช่น หนังสือภาพ นิทาน เทป เพลงเด็ก เครื่องดนตรี หุ่นมือ เป็นต้น

๑.๒.๕ ของเล่นฝึกการสังเกต เป็นของเล่นฝึกทักษะการเปรียบเทียบ การจำแนกหรือจัดกลุ่ม เช่น ของเล่นรูปทรงเรขาคณิต แผ่นภาพจับคู่ บล็อกต่างสีต่างขนาด เป็นต้น

๑.๒.๖ ของเล่นฝึกการคิด เป็นของเล่นสอนให้เด็กมีสมาธิและรู้จักแก้ปัญหา คิดใช้เหตุผล เช่น ภาพตัดต่อ ตัวต่อ ภาพปริศนา บล็อกไม้ เป็นต้น

๑.๒.๗ ของเล่นฝึกความคิดสร้างสรรค์ เป็นของเล่นที่ส่งเสริมให้เด็กสร้างจินตนาการตามความนึกคิด หรือแสดงบทบาทสมมติ เช่น บล็อกไม้ ตัวต่อ ของเล่นเครื่องครัว ของเล่นร้านค้า ของเล่นเครื่องมือแพทย์ เป็นต้น

๒. นิทาน

นิทานเป็นสื่อ เครื่องมือ และวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาเด็ก เพราะเด็กมีธรรมชาติที่อยากรู้อยากเห็น
เรื่องผู้คนรอบข้าง

๒.๑ ประโยชน์ของนิทาน นิทานมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กในทุกด้าน ดังนี้

๒.๑.๑ ด้านร่างกาย การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เด็กจะได้บริหารร่างกายตามเรื่องราว
ของนิทาน ทำให้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายแข็งแรง

๒.๑.๒ ด้านอารมณ์ จิตใจ การอ่านหนังสือให้เด็กฟังเด็กจะรู้สึกสนุกสนานมีความสุข
ที่ได้ฟังเรื่องราวหรือท่องบทกลอนและแสดงท่าทางอย่างอิสระตามความต้องการ เด็กจะมีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส

๒.๑.๓ ด้านสังคม สร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวและสังคมรอบด้าน

๒.๑.๔ ด้านสติปัญญา การอ่านหนังสือจะช่วยให้เด็กสามารถจดจำถ้อยคำ จำประโยค
และเรื่องราวในหนังสือได้ รู้จักเลียนแบบคำพูด เข้าใจความหมายของเรื่องที่จะอ่าน รู้จักคิดและรู้จักจินตนาการ

๒.๒ วิธีการเล่านิทานและเรื่องราวสำหรับเด็ก

วิธีการเล่านิทานหรือเรื่องราวเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจติดตามฟังเนื้อเรื่องจนจบ
จำเป็นต้องทำให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะเล่าด้วย ในการเล่าเรื่องนิทานที่นิยมใช้มี ๒ วิธี ดังนี้

๒.๒.๑ การเล่าเรื่องโดยไม่มีอุปกรณ์ เป็นการเล่านิทานด้วยการบอกเล่าด้วยน้ำเสียง
และลีลาของผู้เล่า

๒.๒.๒ การเล่าเรื่องโดยมีอุปกรณ์ช่วย อุปกรณ์ที่ใช้ช่วยในการเล่าเรื่องมีหลาย
ประเภท ได้แก่ สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก วัสดุเหลือใช้ ภาพ หุ่นจำลอง สไลด์ประกอบการเล่าเรื่อง หน้ากากทำ
เป็นรูปตัวละคร เทปนิทานหรือเรื่องราว นิ้วมือประกอบการเล่าเรื่อง

๒.๓ การอ่านนิทาน

การอ่านนิทานให้เด็กฟัง คือ การอ่านหนังสือที่ไม่ปล่อยให้เด็กเดินทางไปคนเดียว
หรือเป็นผู้รับฟังอย่างเดียว แต่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูต้องมีส่วนร่วมไปกับเด็กด้วย นิทานเป็นสื่อในการสร้าง
ปฏิสัมพันธ์ที่ดี

แหล่งการเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย สังกัดเทศบาลตำบลพรานกระต่าย ได้จัดบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย บูรณาการการเรียนรู้ผ่านการเล่นที่สนุกสนาน โดยได้ดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ดังนี้

๑. ภายในห้องเรียน เน้นความปลอดภัย สะอาด สวยงาม ภายในห้องเรียนมีมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้และสื่ออุปกรณ์ที่แข็งแรง สวยงาม ปลอดภัย และเพียงพอกับจำนวนเด็ก เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากการสัมผัสทั้งห้า สำหรับมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ มุมบ้าน มุมบทบาทสมมติ มุมร้านค้า มุมวิทยาศาสตร์ มุมหนังสือ มุมบล็อก มุมดนตรี เป็นต้น

๒. ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย สังกัดเทศบาลตำบลพรานกระต่าย จัดให้มีบรรยากาศที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม เป็นระเบียบ ปลอดภัย มีต้นไม้มากมายหลายชนิด พันธุ์ไม้ต่าง ๆ และห้องสำคัญต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องอาหาร และอื่น ๆ

๓. ภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย สังกัดเทศบาลตำบลพรานกระต่าย คือ สถานที่ต่าง ๆ เช่น ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลตำบลพรานกระต่าย วัดไตรภูมิ วัดกุฎีการาม ตลาด สถานีตำรวจ โรงเรียนบ้านพรานกระต่าย ที่ว่าการอำเภอพรานกระต่าย เทศบาลตำบลพรานกระต่าย โรงพยาบาลพรานกระต่าย สถานีดับเพลิง และอื่น ๆ ได้กำหนดพาเด็กไปศึกษาเรียนรู้ตามโอกาสที่สมควร

การส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย สังกัดเทศบาลตำบลพรานกระต่าย ได้กำหนดแนวปฏิบัติการอบรมเลี้ยงดู โดยเน้นการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวัน และส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ได้แก่

ด้านร่างกาย ส่งเสริมให้เด็กใช้ร่างกายตามความสามารถ

ด้านอารมณ์ จิตใจ ส่งเสริมการตอบสนองความต้องการของเด็กอย่างเหมาะสม ภายใต้สภาพแวดล้อมที่อบอุ่นและปลอดภัย

ด้านสังคม ส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิด

ด้านสติปัญญา ส่งเสริมให้เด็กได้สังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เพื่อสร้างความเข้าใจและใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับวัย

การอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวันสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางรากฐานชีวิตของเด็ก ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดกิจกรรมในแต่ละวัน ควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถตามวัยของเด็ก โดยผ่านการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวัน และการเล่นตามธรรมชาติของเด็ก โดยได้กำหนดแนวปฏิบัติการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวัน ดังนี้

๑. การฝึกสุขนิสัยและลักษณะนิสัยที่ดี เป็นการสร้างสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร การนอน การทำความสะอาดร่างกาย การขับถ่าย ตลอดจนปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัย ความปลอดภัย และการแสดงมารยาทที่สุภาพนุ่มนวลแบบไทย

๒. การเคลื่อนไหวและการทรงตัว เป็นการส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อแขนกับขา มือกับนิ้วมือ และส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหว หรือออกกำลังกายทุกส่วน โดยการจัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และตามความสามารถของวัย เช่น คืบ คลาน ยืน เดิน เล่นนิ้วมือ เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามเสียงดนตรี ปีนป่ายเครื่องเล่นสนามเด็กเล็ก เล่นม้าโยก ลากจูงของเล่น มีล้อ ชิงช้ารยานทรงตัวของเด็กเล็กโดยใช้เท้าช่วยไถ

๓. การฝึกประสานสัมพันธ์ระหว่างมือ – ตา เป็นการฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมือ นิ้วมือ ให้พร้อมที่จะหยิบจับ ฝึกการทำงานอย่างสัมพันธ์กันระหว่างมือและตา รวมทั้งฝึกให้เด็กรู้จักคาดคะเนหรือกะระยะทางของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเทียบกับตัวเองในลักษณะใกล้กับไกล เช่น มองตามเครื่องแขวน หรือโมบายที่มีเสียงและสี ร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ เล่นหยอดบล็อกรูปทรงลงกล่อง ตอกหมุด โยนรับลูกบอล เล่นน้ำ เล่นปั้นแป้ง ใช้สีเทียนแท่งใหญ่วาดเขียนขีดเขียน เป็นต้น

๔. การส่งเสริมด้านอารมณ์ เป็นการส่งเสริมการเลี้ยงดูในการตอบสนองความต้องการของเด็กด้านจิตใจ โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความอบอุ่นและมีความสุข เช่น สบตา อุ้ม โอบกอด สัมผัส การเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการแสดงออกทางอารมณ์ตอบสนองต่อความรู้สึกที่เด็กแสดงออกอย่างนุ่มนวลอ่อนโยน ปลูกฝังการชื่นชมธรรมชาติรอบตัว เป็นต้น

๕. การส่งเสริมทักษะทางสังคม เป็นการส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู และบุคคลใกล้ชิด โดยการพูดคุยหยอกล้อหรือเล่นกับเด็ก เช่น เล่นจ๊ะเอ๋ เล่นจ้ำจี้ เล่นโยกเยก เล่นประกอบคำร้อง

เช่น จันทร์เจ้าเอ๋ย แมงมุม ตั้งไข่ลึ้ม หรือพาเด็กไปเล่นนอกบ้าน พบปะเด็กอื่นหรือผู้ใหญ่ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิด เช่น พาไปบ้านญาติ พาไปร่วมกิจกรรมที่ศาสนสถาน เป็นต้น

๖. การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เป็นการกระตุ้นการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ในการมองเห็น การได้ยินเสียง การได้กลิ่น การลิ้มรส และการสัมผัสจับต้องสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกันในด้านขนาด รูปร่าง สี น้ำหนัก และผิวสัมผัส เช่น การเล่นมองตนเองกับกระจกเงา การเล่นของเล่นที่มีพื้นผิวแตกต่างกัน เป็นต้น

๗. การส่งเสริมการสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เป็นการฝึกให้เด็กเรียนรู้สิ่งรอบตัวผ่านเหตุการณ์ และสื่อที่หลากหลายในโอกาสต่าง ๆ รู้จักสำรวจ และทดลองสิ่งที่ไม่คุ้นเคย เช่น มองตามสิ่งของ หันหาที่มาของเสียง ค้นหาสิ่งของที่ปิดซ่อนจากสายตา กิจกรรมทดลองง่าย ๆ เป็นต้น

๘. การส่งเสริมทักษะทางภาษา เป็นการฝึกให้เด็กเปล่งเสียง เลียนเสียงของผู้คน เสียงสัตว์ต่าง ๆ รู้จักชื่อเรียกของตนเอง ชื่ออวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ชื่อพ่อแม่หรือผู้คนที่ใกล้ชิดและชื่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ตลอดจนฝึกให้เด็กรู้จักสื่อความหมายด้วยคำพูดและท่าทาง ชี้ชวนและสอนให้รู้จักชื่อเรียกสิ่งต่าง ๆ จากของจริง อ่านหนังสือนิทานภาพหรือร้องเพลงง่าย ๆ ให้เด็กฟัง เป็นต้น

๙. การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการฝึกให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด และตามจินตนาการของตน เช่น ชีตเขียนวาดรูปอย่างอิสระ การเล่นบล็อกขนาดใหญ่ เล่นของเล่นสร้างสรรค์ พูดเล่าเรื่องตามจินตนาการ เล่นสมมติ เป็นต้น

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเป็นกระบวนการต่อเนื่องให้ครอบคลุมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อนำผลมาใช้วางแผนจัดกิจกรรมประสบการณ์ให้เด็กแต่ละคนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย สังกัดเทศบาลตำบลพรานกระต่าย จัดให้มีการประเมินอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านเป็นการประเมินสถานการณ์ปกติขณะที่เด็กทำกิจกรรม ประสบการณ์ประจำวันและช่วงเวลาต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกตการสัมภาษณ์ การสนทนา การบันทึกพฤติกรรมเด็กและวิเคราะห์ข้อมูล และผลงานของเด็กที่เก็บอย่างเป็นระบบ แล้วนำข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการมาสรุป เพื่อบันทึกผลพัฒนาการลงในสมุดบันทึกพัฒนาการประจำชั้นเรียนของเด็กและบันทึกในสมุดรายงานประจำตัวเด็กทุกภาคเรียน ตลอดจนรายงานผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับทราบและรายงานให้ผู้ปกครองทราบอย่างชัดเจน และต่อเนื่องโดยดำเนินการต่อไป

ก่อนเรียน จัดทำข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล โดยให้ผู้ปกครองกรอกข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เช่น ข้อมูลทั่วไป ประวัติสุขภาพ ลักษณะนิสัย

ระหว่างเรียน จัดทำเครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างเป็นระบบ บันทึกผลการเรียน บันทึกสุขภาพ และบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับความสามารถหรือพัฒนาการแต่ละด้านของเด็ก

หลังเรียน มีการนำข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการมารวบรวมสรุปและเขียนรายงานผลพัฒนาการลงในสมุดรายงานประจำตัวทุกภาคเรียน

เกณฑ์การประเมินพัฒนาการ คือ การนำผลประเมินมาสรุปและจัดระดับพัฒนาการ ดังนี้

ระดับ ๓ คือ ดี หมายถึง สามารถแสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติถูกต้องได้คล่องแคล่วชัดเจนและเชื่อมั่น

ระดับ ๒ คือ พอใช้ หมายถึง สามารถแสดงพฤติกรรมถูกต้องแต่ยังไม่คล่องแคล่ว ไม่มั่นคง

ระดับ ๑ คือ ควรส่งเสริม หมายถึง ยังแสดงพฤติกรรมได้น้อยหรือไม่ได้เลย แสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติได้บ้าง แต่ต้องให้ความช่วยเหลือ

ระยะเวลาการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการระดับปฐมวัยแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้คือ

๑. ประเมินพัฒนาการประจำแต่ละกิจกรรม
๒. ประเมินพัฒนาการประจำวัน
๓. ประเมินพัฒนาการประจำภาค/ปี

วิธีประเมินพัฒนาการ

๑. การสังเกต ครูสังเกตเด็กตลอดเวลา เช่น ขณะเรียน เล่น และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา การเรียนกิจกรรมเสรีทั้งเป็นกลุ่ม และรายบุคคลสม่ำเสมอ

๒. การสนทนา เป็นการสนทนารายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็น และพัฒนาการทางด้านการใช้ภาษาของเด็ก

๓. การสัมภาษณ์ คือ การสนทนากับเด็กเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม อาจจะมีการบันทึกการสนทนาด้วยเพื่อหาวิธีการแก้ไข หรือทำให้ทราบว่าประสบผลสำเร็จหรือไม่

๔. การรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็กเป็นรายบุคคล โดยจัดเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มผลงาน

๕. การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก แนวทางประเมินการเจริญเติบโตมีดังนี้

๕.๑ การวัดเส้นรอบศีรษะ

๕.๒ การประเมินการเจริญเติบโต โดยการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูงและเส้นรอบศีรษะของเด็ก แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ

การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

การนำกรอบการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ไปใช้ และมีการพัฒนาผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับ เด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี และดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัย มีดังนี้

๑. การเตรียมความพร้อม

- สร้างความตระหนัก
- พัฒนาบุคลากร
- จัดระบบสารสนเทศ
- จัดระบบบริหารจัดการในรูปกรรมการ

๒. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

- คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- หน่วยประสบการณ์การเรียนรู้
- แผนการจัดประสบการณ์

๓. การสนับสนุนคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

- ระบบการประเมินพัฒนาการ
- การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- การพัฒนาและเลือกใช้สื่อ
- การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

๔. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- งานธุรการ การเงินและพัสดุ
- งานบุคลากรและการบริหารจัดการ
- งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- งานการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

๕. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

- หน่วยงานต้นสังกัด
- คณะกรรมการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๖. สรุปและรายงาน

- สรุปการประเมินตนเองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- รายงานคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- รายงานผู้ปกครอง
- รายงานประชาชน
- รายงานหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อขอรับการสนับสนุน

๗. การปรับปรุงและการพัฒนา

- ปรับแผนปฏิบัติงานต่อไป
- ปรับปรุงหลักสูตร
- ปรับปรุงการบริหารจัดการ
- ปรับปรุงระบบสนับสนุนคุณภาพ
- ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์

การเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

การเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีความสำคัญยิ่ง และการเชื่อมต่อนี้ต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก ต้องมีความต่อเนื่องและพัฒนาการของเด็กวัยนี้ยังไม่เอื้อต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในขณะเดียวกันพัฒนาการของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับ การปรับตัวในทันกับสิ่งแวดล้อม และเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม เพื่อเตรียมความพร้อมอยู่ ณ สังคมที่กว้างขึ้น ดังนั้นเด็กจำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัว

บทบาทบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๑. บุคลากรทุกคนต้องสร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจ มีความเมตตาต่อเด็ก จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความไว้วางใจผู้อื่น อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพ

๒. รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของเด็ก ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโตทางร่างกาย ข้อมูลด้านพัฒนาการของเด็ก ข้อมูลสุขภาพและประวัติการเจ็บป่วย ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานส่วนตัวของเด็กและครอบครัว

๓. บุคลากรทุกคนมีการปฏิบัติต่อเด็กอย่างอ่อนโยน เช่น สัมผัส โอบกอด สบตา ใช้คำพูดที่ไพเราะ ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เช่น ใช้ภาษาที่สร้างสรรค์ มีกิริยามารยาทสุภาพ ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

๔. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กเกิดความคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ผู้เลี้ยงดูคนใหม่ และส่งเสริมการเรียนรู้ ให้โอกาสเด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง จัดเตรียมของเล่นและสื่อเพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทดลองสิ่งใหม่ ๆ

๕. ประสานความร่วมมือด้วยการสื่อสารสองทาง เพื่อให้พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู รับรู้และเข้าใจ กระบวนการอบรมเลี้ยงดู และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

กล่าวโดยสรุป การเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี เป็นความรับผิดชอบของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วยการประสานพลังความเข้าใจและการปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเด็ก โดยพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูต้องมีบทบาทสำคัญในการเป็นแบบอย่างที่ดี มีความพร้อมในการให้ข้อมูลพื้นฐานแก่เด็ก ร่วมปฏิบัติตามคำแนะนำของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้การพัฒนาเด็กไปในทิศทางเดียวกัน ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้เด็กเชื่อมั่นในตนเอง ส่งเสริมให้เด็กรู้จักฟัง เรียบเรียงความคิด ส่งเสริมให้เด็กรู้สึกดีต่อตนเอง ความเป็นมิตร มีจิตใจที่มั่นคง ตลอดจนกล้าแสดงความคิดเห็น รวมทั้งส่งเสริมการใช้ภาษาในการพูด ตลอดจนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกคนต้องช่วยเหลือในการปรับตัวของเด็กในระยะเชื่อมต่อด้วยการสร้างบรรยากาศทางสังคมและอารมณ์ และการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุข คลายกังวลใจกับสถานที่ใหม่

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (๒๕๖๐). คู่มือแนวทางการจัดทำหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๐). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ (สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี).
กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๐). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและ
มาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

ภาคผนวก

คำสั่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย

ที่ ๓๑ / ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย

ตามกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อให้สถานศึกษานำไปพัฒนาพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบท สภาพแวดล้อม วิถีชีวิตของสังคม ชุมชน และนำไปใช้จัดการศึกษาปฐมวัย ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๒ เป็นต้นไปนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตรดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย ดังนี้

๑. คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่ ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบความสอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรสถานศึกษา กำกับ นิเทศ ติดตามการดำเนินงานวิชาการ รวมทั้งการนำไปสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. นายชยาคม	ชาระวัน	ผู้อำนวยการสถานศึกษา รักษาการแทนหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ ประธานกรรมการ	
๒. นางสาวรณิ	โพเทพ	ครู	กรรมการ
๓. นางรัชนี	หงษ์ยนต์	ผู้ดูแลเด็ก (ทักษะ)	กรรมการ
๔. นางสาวนิตดา	ศรทอง	ผู้ดูแลเด็ก (ทักษะ)	กรรมการ
๕. นางจันทิ	รู้รอบดี	ครู	กรรมการ/เลขานุการ

๒. คณะกรรมการดำเนินงาน มีหน้าที่ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๖๓ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ให้แล้วเสร็จการดำเนินงานทางงานวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และการนำไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. นายชยาคม	ชาระวัน	ผู้อำนวยการสถานศึกษา รักษาการแทนหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ ประธานกรรมการ	
๒. นางสาวรณิ	โพเทพ	ครู	กรรมการ

/๓. นางรัชนี..

๓. นางรัชนี	หงษ์ยนต์	ผู้ดูแลเด็ก (ทักษะ)	กรรมการ
๔. นางสาวนิตดา	ศรทอง	ผู้ดูแลเด็ก (ทักษะ)	กรรมการ
๕. นางจันทิ	รู้รอบดี	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป	

กรรมการ/เลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๕ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายชยาคม ชาระวัน)

ผู้อำนวยการสถานศึกษา รักษาการแทน
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพรานกระต่าย